

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
12/24
cauru
1867.

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominec'a
contienendu o cóla si diumetate.

Pretulu pentru Austria

pe Jan.—Jun. 4 fl. —
pe Jan.—Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Jan.—Jun. unu galbennu si diumetate.

Nr.
7.

Cancelari'a redactionei

Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

III
cursu
anualu.

ANEI MELE.

Traiescu aci, depárte, ca-o pasere straina

Ce sbóra singurica pe munti si pe campii,
Ce mana alu seu cugetu pe radi'a mai senina,
Acolo, unde dorulu l'astépta-a se 'ntalni.

Minute de placere aveam cu tine, dulce!

Câ-ci zimbetu-ti de angeru, putea-a me fericí,
Adi sufletu-mi la tine totu pe minutu se duce,
Me lasa, câ-ci voiesce cu tine 'n veci a fi.

De sbóra cu zefirii vr'o mandra paserióra

Pe langa-a mea feréstrea, o strigu si o oprescu;
„En spune-mi dragalasia, de dulcea Anisióra!
E via, sanetósá? en spune-mi, câ-o dorescu!“

Si paseric'a-mi spune: „Se scii câ-a ta-amorósá

Oftéza, te iubescce, si doru-i se revini, —
Si anim'a-i nobila, virtutea-i prefrumósá,
Aréta fericirea in ochii sei senini!“

„Rentórna paserióra! si du l'a mea mirésá

O dulce sarutare, si spune-i: voiú sê vinu,
Câ 'n lume mi e angeru, si fintia mai alésá,
Si numai pentru dens'a, viéti'a-mi mai sustínu.“

1. Oct. 1865.

At. M. Marienescu.

FATALITATE SI NOROCU.

— Novela originala. —

Erá anulu 1860 pare-mi-se in lun'a
lui septemvre, de-mi aducu bine a minte.

Plói'a ploá candu ajunseramu in apropierea
Argesiuului, caruti'a, in carea eram eu cu mai
doi amici ai mei abié cu incetulu innaintá, câ-ci
carii obositi de calea lunga se vedeau a fi mai
aplecati spre a odihni undeva fiindu scutiti de
ploá si ventu, — firesce in astfelu de impregiu-
râri si noi mai bucurosú amú fi multiamitu de
placerele caletoriei pentru o chilia câtu de mica
macaru, cu atât'a mai alesu câ nori intunecaserá
ceriulu astfelu, câ de si abié trecuserá 4 óre
dupa médiadi, ne temeamu câ acusi-acusi vomu
sê innoptâmu . . . surugiulu manandu carii nein-
cetatu si-tientea ochii inainte, câ dóra va vedé
finea statiunei, ce abunaséma i pareá si lui cam
pré lunga.

Eramu dejá sê intrâmu in orasiulu Argesiu,
candu spre marea mirare a nóstra vedemu, câ
in acestu tempu viforosú si ploiosú pe langa
trasur'a nóstra trece o fintia omenésca, carea la
prim'a vedere ni pareá ca o umbra osendita.

• Erá unu teneru in flórea junetiei, dar in
locu de bucuría si vioiciune dragalasia, pe fati'a

lui mai multu se revelá o seriozitate, ce pré evi-
dinte s'aretá, câ nu e naturala, ci mai multu
eflusulu unoru doreri tainice, unoru suferin-
tie grele.

Bietulu teneru parea câ nu observéza, séu
mai bine dîsu, câ despretiuiesce tempulu nefa-
voritoriu, câ-ci de si lu batea plói'a in fatia, elu
totusi — cu capulu in susu si cu pasii totu mai
resoluti si ageri mergea grabindu pe marginea
drumului de tiéra ce duce spre Pitesci si de aci
la Bucuresci.

— Frate, tenerulu acesta e interesanta! —
mi-dîse unu tovarasiu.

— Da, abunaséma si eu sum curiosu, câ
cine póte fi? — dîsei fara a-mi luá ochii de pe
acestu teneru, care cu atât'a cerbicositate gra-
biá ca paserea alungata din cuibulu seu si fara
ca sê se mai uite in dereptu.

Elu se vedea a fi resolutu in tóta privinti'a,
— dar ce póte fi óre tient'a întreprinderi sale?!

Éca ceea ce doriamu sê scimú, de si te-
nerulu ni erá strainu cu totul, câ-ci nu l'amu
mai vediutu vre-odata si cine scie — mai vedé-
l'omu candva!

Erá inse unu ce atragatoriu, unu ce magicu
in totu esteriorulu seu, ce mai alesu tradí unu
interioru nu de tóte dîlele.

Pe fati'a-i bruneta si expresiva in frumse-
tie-i barbatiesci curgea ap'a impreunata dóra
cu margaritarietele sudórei . . . dar in desiertu
l'amu mai urmarí cu ochii nostri, câ-ci dinsulu
grabesce peste mesura pana ce numai ca o um-
bra lu-mai vedemu si . . . éta câ piere . . . se
contopesce in sinulu noriloru ajunsí de ingreu-
iati ce sunt pana la pamentu.

Sermanulu caletoriu, ce va fi patítu elu
óre? — Atátu de frumosu si june erá, si totu
odata atátu de tristu si machuitu a trebuitu
sê fia?

Ce va fi caus'a intristârei sale? — Póte câ
sórtea ne va conduce ca sê mai convenimu cu
dinsulu, — acuma cauta sê coborimu din trasu-
ra, câ-ci suntemu — la *Danila Sireteanu*.

Chiru Danila — precum lu-numescu cunos-
cutii sei din Argesiu si din pregiuru — e nego-
tatoriu de stare fórte buna, unu omu ajunsu
acuma la betranetie destulu de tardíe, cocón'a
Rusandra, soci'a sa e cu multu mai tenera si de
e adeveratu — pe candu traiá inca cea d'antâia
socia alui Chiru Danila cocón'a Rusandra erá
inca féta tenera, carea a crescutu afara la tiéra
intr'o mosía satésca a lui Chiru Danila, tat'a ei
a fostu *ispravniculu* — adeca ingrigitoriulu ace-
lei mosíe.

Chiru Danila firesce adeseori a mai am-
blatu la acea mosía, câ-ci ei, Chiru Danila in
tóta viéti'a sa a fostu speculantu mare, econo-
mu mai renumitu de bunu — gurele rele dîcu
câ sgarcitu — nu a potutu fi in tótu tienutulu ace-
la ca densulu. Asié dara amblandu elu „*in treburile
iconomice*“ — precum dîcea elu — si la acea mo-
sía, a avutu ocaziune sê cunósca pe Rusandra
frumósá, carea crescea acolo la satu „ca unu
trandafirulu frumosu“ — precum dîcea Chiru
Danila — si morindu apoi ffa iertat'a sa socia
Acšina, a adusu acelu trandafirulu parasitu in
cas'a sa inca parasita, ca déca e sê inflorésca
apoi, sê inflorésca barem asié, ca sê se indul-
césca si Chiru Danila de mirosulu ei.

Asié luá dara de socia pe Rusandra carea
intr'adeveru adusese viétiá buna si fericire in
casa, dar cine e caus'a apoi câ trandafirulu fru-
mosu dupa ce infloresce nu-i mai remanu alt'a
decátu — *spini*?

Cocón'a Rusandra curendu devení stepan'a
lui Chiru Danila, carele bietulu avú destule sê
sufere, inse de aceea Chiru Danila nu si-a fa-
cutu mórte, câ-ci scrisu este, cumea omulu e
supusu suferintieloru pana ce traiesce.

Deci Chiru Danila a avutu atât'a minte,
câ s'a impacatu cu sórtea sa dîcându câ — *asié
i-a fostu data*, prin urmare ~~nu e mai plansu~~
nimenui, câ Rusandra lu-asupresce, neci câ s'a
incercatu a se opune ei, de óre-ce sciea bine
câ totu in desiertu ar fi fostu.

Si asié a domnitu pace in casa, cu carea se
si laudá Chiru Danila la toti, cu cine numai se
intelniá; inse in acestu momentu pare, câ s'a
spartu acésta pace fericitóre, de óre-ce candu
intrâmu in curtea lui Chiru Danila ne bate la
urechi unu discursu nu pré d'agalasiu.

Intrandu in casa, firesce, câ se silí Chiru
Danila si cocón'a Rusandra sê s'arete in voia
buna, dar de si n'amu fi audítu — ce amu au-
dítu, inca amu fi potutu observá câ acea pre-
facere a loru e — pré fortiata.

— Buna diu'a, séu sér'a buna Chiru Da-
nila, nu sciu ce va fi mai bine dîsu, câ-ci s'a
intunecatu pré curendu; — dîse amicul meu,
facandu-se câ n'a audítu si n'a observatu nimica,
si numai de câtu grabí sê sarute man'a cocóni
Rusandra, carea si multiamí acésta fragedíme
cu unu surisu câtu se póte de afabilu, — apoi
amiculu nostru ne aretà de-a rendu câ-ci numai
elu erá cunoscutu in casa.

— Bine ati venitu! — Ne bucurâmu! —
eschiamara de odata Chiru Danila si cocón'a
Rusandra.

Ni facurâmu comoditatea dorita si numai de câtu dupa acésta éra-si convenirâmu in sal'a de cina.

Trecandu apoi si peste acésta, amicul meu nostru intrebà câ ce face *Dumitrache*?

Acì pareà câ atâtu Chiru Danila, câtu si cocón'a Rusandra aru fi venitu in óre-si care perplesitate si nesciindu ce sê dîca, se uitau unulu la altulu, dar fiindu-câ întrebarea pareà a fi indreptata mai alesu lui Chiru Danila, acesta resuflandu un'a câtu se pôte de lunga din adenculu peptului seu, dîse:

— Ei! nepóte Ionache, (amiculu meu erá Ionitia Selisteanu) si domniloru mei, (adeca noi) de nu veti luá in nume de reu, apoi asiu dîce, câ *Dumitrache*, uniculu fetioru alu meu nu merita, ca sê si mai vorbimu acì despre densulu . .

— Da, fara indoiéla asié e! — grabì cocón'a Rusandra a intarì clatinandu din capu.

— Dar totusi, me rogu — dîse Ionitia — me interesédia fórte sórtea acestui teneru, câ-ci sciu cum-câ erá unu baiatu fórte desceptu si bunu, deci asiu voi sê sciu, ce s'a intemplatu cu elu? — Eu nu l'am vediutu acuma pôte fi vre-o 7—8 ani

— Da, abunaséma vre-o 8 ani, — dîse Chiru Danila — deóre-ce elu a fostu la scoli la Parisu, câ-ci am cheltuitu, am jertvitu averea mea pentru ca se-lu facu omu, sê-mi fia mangaiare la betranetie, si s'a facutu — unu nimene — unu batutu de stele, carele mi-a inveninatu viétia, — dar bine câ s'a dusu, nici nu mai vreu sê sciu de elu . . .

— Dieu câ si mai bine vei face, de câtu sê-ti scurtezi viétia certandu-te cu densulu, acuma si elu e mare, duca-se in lume, fericéscase cum va sci, daca nu asculta de tata-seu! — dîse cocón'a Rusandra.

— Dar ce a facutu pentru Dieu? — dîse Ionitia.

— Ce a facutu? — respunse parintele indignatu — a facutu ce n'ar fi trebuitu sê faca; venindu de la scoli, voiam sê-i predau *chivernisirea* mosfeloru mele, voiam sê-lu facu omu si iconomu bunu, sê-lu casetorescu cu o fetióra pré stimata carea aducea o zestre si mai stimabila in casa, elu inse nu voi sê asculte de mine, de tata-seu, carele a jertvitu pentru densulu, carele n'a dormitu nopti intregi ingrigindu-se de densulu, de fericirea lui . . .

— D'apoi me rogu — reflectà Ionitia — bata-le noroculu fete de ele, câ sunt destule in lume si daca *Dumitrache* nu s'a semtîtu fericitu prin acea fetióra pré stimata, diu bine a facutu câ nu s'a invoitu, de óre-ce . . .

— Lasa, numai lasa! — intrerupse Chiru Danila — câ-ci vedu bine cumu-câ si dta mi vei dîce, ce a dîsu si *Dumitrache*, inse *eu sciu* câ numai acea fetitia l'ar fi facutu pre elu fericitu, de óre-ce e féta desceptata si *iconóma* buna, *Dumitrache* inse e flusturatu si usioru la minte — ca mam'a-sa — fia iertata.

— De acì inse totusi nu vedemu câ de ce nu mai vrei sê scii dta de elu?

— Nu e destulu? — ice, nu e destulu, apoi *coconasiule* afla dara, cum-câ nu numai câ n'a ascultat de mine, ci *inca* se totu certá *cu soci'a mea*, cu cocón'a Rusandra, elu voiá sê ne stepanésca pre amendo, nu elu se asculte de noi . . .

— Da, da! — eschiamà cocón'a Rusandra — elu nu e vrednicu sê mai calce pragulu casei acesteia, cà-ci e unu cerbicosu, unu netrebnicu, unu nimene

Asta dechiaratiune apoi ni-a fostu destulu si cautaramu a indreptá discursulu la alte obiecte, câ-ci in deplinu eramu convinsi, si mai alesu Ionitia sciea bine, câ daca *asié voiesce* cocón'a Rusandra, apoi atunci indesiertu s'ar mai nisui chiaru si cét'a santiloru ca sê-lu capaci-teze pre — Chiru Danila.

(Va urmá.)

Julianu Grozescu.

Istori'a artei.

Artele la Greci.

(Urmare.)

Admirabilele dantiátore ale Erculanului, unicele portrete ale eterelor, ce ni-au remasu din anticitate, aréta ce gracia si ce voluptósa decencia posiedeau aceste femei. Nu erá numai poetulu, artistulu, ci si filosofii, intieptii, carii se dadeau la acestu ardinte entusiasmu pentru frumusetie. Asié dar, frumusetiea erá religiunea, erá tipulu corporalu si vidíbilu alu divinitáti eterne, alu frumosului idealu. Tóta mitolog'fa elenica incuragea acésta idolatría a forme. Filosofii se supuneau la credinti'a poporana si recunosceau in frumós'a etera, care inaintá incoronata de flori pe piati'a publica, simbolulu vediutu si icón'a departata a frumusetiei nemurítore.

Eter'a devinea poetu, filosofu, oratoru; teatrulu, atelierulu artistului, Porticulu si Agora i erau deschise; ea sugea sciinti'a din intelnirile cu artistii, cu ómeni de statu, din lectiunile invetiátiloru, cari toti se indesau in giurulu ei; ea, la rendulu ei, desvólta intr'ensii acea finétia

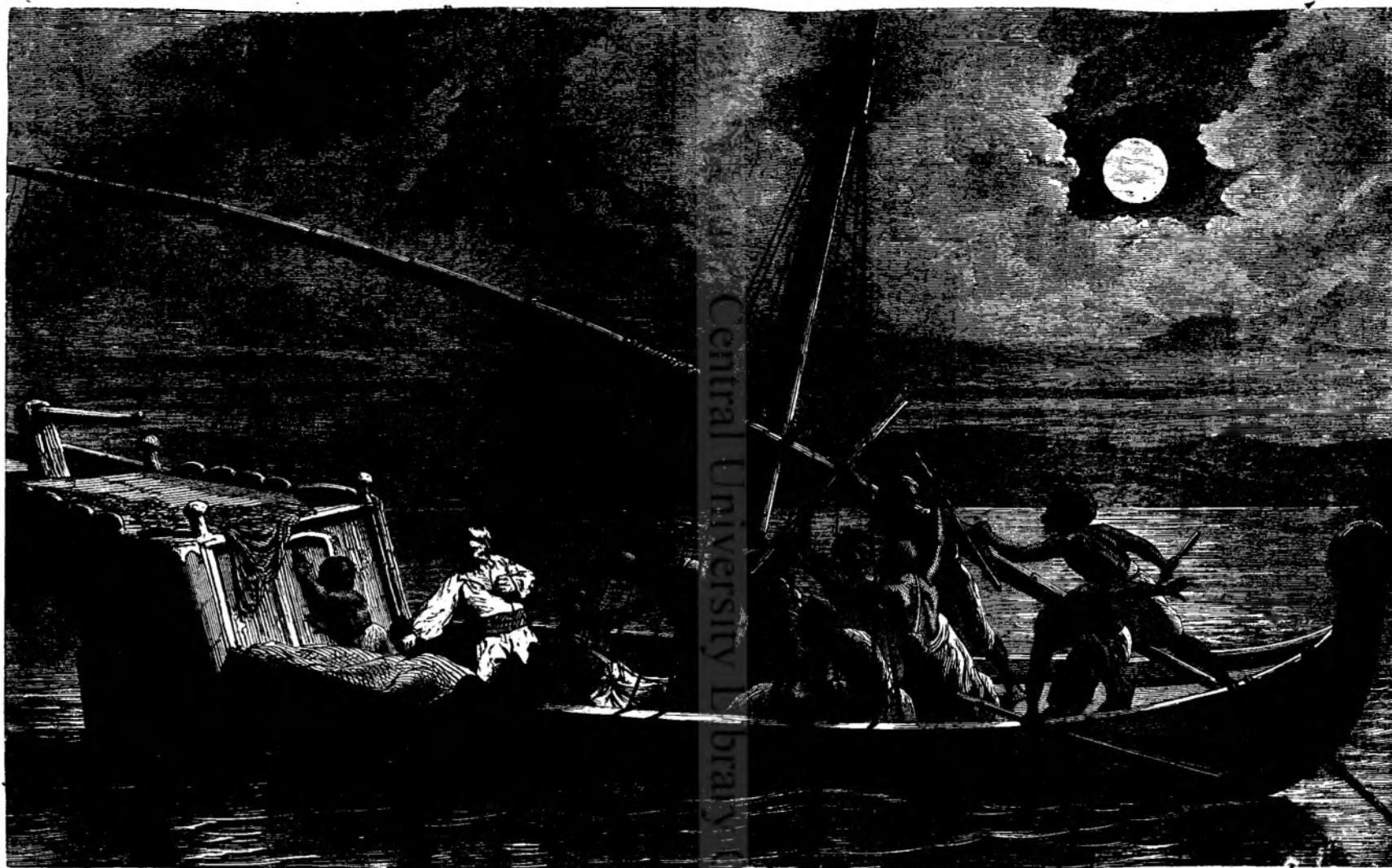
de tactu, acea delicatétia de gustu si de simtimentu, acea mladiere de spiritu, acea petrun-dere activa, acea cunoscintia de natur'a omului, adeverat'a sciintia a femeiloru. Aspasia, regin'a si adeverat'a fundatóre a etereloru, Aspasia, alu carui nume este unu elogiu, acea femeie, care a inspiratu (nu mai incapa indoiéla) greciloru, inamorati de forma, *elogiulu Elenei*, singur'a din ficele lui Jupiteru, pe care si-a recunoscut'o ca tata, Aspasia devine amic'a intima a lui Pericle, compania si consiliar'a lui Socrate, rival'a oratoriloru. Ea in adeveru a rostitu, din frumósele si elocintele ei budie, o haranga in onórea atenianiloru caduti in campile Lesciei, si acésta haranga, conservata de Tuciditu si laudata de Platonu, este unulu din óele mai nobile monuminte ale elocintiei grece. De aceea grecii strigau, indesandu-se in giurulu Aspasiéi: „Frumusetiea este suverana, ea nu produce de câtu amoru si admiratiune; ea n'are inamici si neci câ póte sê aiba. Cele mai mare bunuri, forti'a, avut'a, glori'a chiaru, cei cari le posedu singuri se bucura de ele; frumusetiea inse este pentru toti ochii; ea a fostu data la putíne femei pentru fericirea tuturoru. Ea cum se aréta, o iubimu; ea place si inspira dorint'a d'a-i place: ea poleiesce moravurile, este farmeculu vietiei, atítia la gloria, face sê infloreasca mai multe virtuti, de câtu tóte scólele de filósófia; nimicu n'are, care sê atraga mai multu adorárilu lumei intregi, care sê ne asemene mai multu cu cei nemuritori, de câtu frumusetiea!“

Vomu vedea mai târdíu manifestandu-se influintia femeiei in tóte epocile mari de civilizatiune. Evulu mediu intregu este influintiatu de femei, in resbele ca-si in arte: nu este evulu mediu fara trubaduri si cavaleri. Rnascerea, este inca ápo-teos'a frumusetiei; Italia este aprinsá pentru perfectiunea plastica, si civilizatiunile straine urmezu esemplulu ei. Diana de Pótiers domnesce asupra Franciei, dupa cum Aspasia domnise asupra Atenei, Fornarina asupra lui Rafael, si epoc'a Valósiloru datoresce lustrulu ei la idolatri'a femeiei si la farmeculu arteloru: acelasu lucru.

Sub Pericle si Aspasia art'a a avutu dar o renascere, care se póte compará cu renascerea italiana sub Juliu II. si Leonu X. Pericle voiá sê faca Atena mare si prospera; elu cladesce temple, teatre, apeducturi, porti; Partenonulu, Odeonulu, mai tóte edificiele celebre datéza de atunci. Stilulu acestei epoce a fostu celu sublimu. Fidias, care a executatu proiectele cele mari ale lui Pericle, erá capulu artistiloru gloriosi din acésta períoda brilanta. Acestu nemuritoru sculptoru a intielesu,

câ trebuc sê mane artea la studiulu naturei, câ sculpturile vechi nu o traduceau de câtu printr'unu sistemu de conventiune. Espressiunea frumusetiei fiindu scopulu tuturoru arteloru, déca creatiunea nu este frumósa si adeverata, mai bine este a privi creatiunea lui Dumnedieu, care totu d'a-una se resfrangé superba si variata in spiritele limpedi. Dar ceea ce artistii mari o sciu, este câ natur'a vía si reala nu scutesce de poesí'a ideala, câ-ci artea este mai multu de câtu natur'a. Artea este marele interpretu alu acelui limbagiu infinitu, de care se serva tóte fiintiele in divinulu concertu, dar a carui armonía originala nu o scie ori-care. Sculptur'a se marginesce óre-cum a scrie in strofe de marmura acelu admirabilu poemu alu corpului umanu, sujetu nescabilu, eternu, si celu mai frumosu, de care se póte ocupá unu artistu; câ-ci Dumnedieu, mai tóte religiunile d'ícu, a creatu omulu dupa icón'a lui. Asié dar, a studiá savantele armonii, a reproduce liniile curate si nobile ale contureloru, a urmari, pintre imperfectiunile modeleloru víi, a aflá intiparirea degetului sculptorului divinu, a restitui trasurile stramutate séu stersc de miserile civilizatiunei si a se trudi sê puna pe pedestalu acésta statua asié, cum a parutu ea in a síesea d'i a creatiunei, — ~~este in adeveru o mare abilitate, una din lucrurile cele mai religioase, ce s'a potutu intreprinde. Éca ceea ce a facutu Fidias si artistii din acésta períoda. Au facutu acésta, si mai multu inca.~~

In statuele acestei epoce de stilu sublimu, conturul devine mai liberu si mai curgatoru, miscárilu moderate, atitudinile mai simple si inseninate, modelulu castiga o morbidétia necunoscuta sculptoriloru precedinti; oper'a devine mai frumósa, mai mare, mai simpla, si fara sfortiuri, fara urmarierea energiei séu a violintiei. Cu totu studiulu acesta curiosu alu adeverului, simtímu inse, vedendu o statua din acea epoca, câ sculptorulu a mai avutu unu altu scopu, câ a voitu sê traduca in marmura o cugetare, câ oper'a lui nu este de câtu o cugetare investita d'o forina frumósa, câ a petrnsu prin frumusetiea corpului in imperiulu frumusetiei ideale si incorporale, câ a creatu o natura d'asupra naturei umane, o natura eroica. O statua antica din acelu tempu este totu d'a-una o cugetare mare esprimata intr'o maniera limpede si plina, unu simbolu mai multu séu mai putínu directu, o intentiune abstracta, unu idealu nepipaibilu sub o forma realizata. Olimpulu anticu nu este altu de câtu adunarea facultátiloru umane, a inteligintiei creatóre, a intieptiunei, a fortiei, a

Omoru pre marea rosia.

curagialui; a poesiei, a frumusetiei, sub figurile lui Jupiter, Minerva, Erculu, Marte, Apolonu, Venera. In locu d'a sacrificá totu pentru forma, acesti divini artisti, parinti intelectuali ai frumóselor arte, înainte de tóte erau ómeni eroici, prin fondulu simtiementului si alu cugetârii. Acésta face pe artisti in adevéru nemuritori, câ-ci ei si-urméza calea in sufletulu umanitâti candu au cugetatu a supra unei virtuti permanente, pe candu artea care se dá neintieptiesce numai la forma, si trece mod'a si se inoesce neincetatu, ori-care ar fi farmeculu stilului esterioru.

Unu lucru mai cu séma de insemnatu este câ artea maistriloru mari din acea epoca, si din tóte epocile mari, ascunde naturalminte procedurile executiunii. Ve isbesce printr'unu caracteru mai esentialu, si mai profundu de câtu meritulu inveluirei plastice. Operile scrise, operile sculptate, operile zugravite ale celoru nemuritori au ce-va, care farmeca, care repausa, care face sê cugetâmu; ele isbescu prin resonulu loru profundu, prin putintea loru inteligintia despre frumosu, prin simplitatea loru, prin complet'a maturitate a geniului loru. Stilulu sublimu este ca o sagéta invidfabila, care ve isbesce in anima fara ca sê ne vina in minte cugetarea d'a esaminá arculu care a rapedît'o. Asemenea este stilulu din secolulu lui Fidias. Cu tóte câ statuári'a gréca a fostu acúsata de simtinâismu, putemu óre negá câ Palasa Partenonului a esîtu vía si casta din crerii lui Fidias, dupa simbolulu mitologicu? Contemplandu Venera lui Milo, nu avemu óre unu simtiementu care preceda analiza frumusetiei? O fabula din anticitate ne face sê intielegemu misiunea nobila a artei: „Nu crá destulu ca statu'a sê fia frumósá, Pigmalionu mai voiá s'o insufletiesca cu o radia rapita din ceriu.“

Artistulu anticu a reusîtu atâtu de bine sê descinda viéti'a umana si divina intr'o forma creata spontaneu si cu o sublima simplitate, in câtu pare chiar, câ operile, cari au ajunsu pana la noi n'au perdutu nimicu cu tóte mutilatiunile ómeniloru, si ale tempului. Acelu truncu anticu este sublimu cu tóte câ n'are bratie, genunchi si capu; ce ne pasa câ Vinerea lui Milo este mutilata? Candu artea ajunge la acésta perfectiune, fia-care fragmentu castiga o valóre propria. Nu este trebuintia ca statu'a sê ajunga nesmintita la adoratiunea posteritâti. Fia-care bucata este statu'a intréga. Geniulu este ca divinitatea, care este totu intréga chiar candu este impartîta.

Geniulu lui Fidias a dusu dar artele la ce-

lu mai inaltu gradu de perfectiune. Cele mai celebre opere ale lui Fidias sunt statuele Palas si Jupiter Olimpianulu, amendóua sculptate in auru si ivoru.

Dupa cum vedemu, cu câtu artea inaintéza, se ocupa si mai multu de mater'ia ce intrebuintéza. Cele d'antâiu statue, cari au urmatu Ermesiloru din copilari'a artei, erau lucrate din lemnu. Cedrulu, ciprulu, ebenulu, erau primele materialuri destinate pentru acestu scopu. Câtu pentru cele d'antâiu unelte, semenau multu cu acelea, cu cari ne servimu asta-di; dalt'a care se intrebuintiédia asta-di, este inventata de Dedalu. Cele d'antâiu statue de lemnu au fostu *polichrome*, adeca zugravite naturalu, dupa cum vedemu din cele ce ni-au remasu din statuári'a epoci ieraticce. Apoi si logic'a ne mana la acésta asertiune confirmata de nóuele descoperiri din secolulu nostru. Primele incercâri de arte neaperatu au cautatu sê represinte natur'a sub duplulu ei aspectu, form'a si colórea; numai printr'o mare elipsa imaginarea omului ajunge sê faca abstractiune de una din aceste dóua cualitâti ale realitâti.

Indata ceramica, contimpuran'a antâiloru incercâri de statuári'a, a condusu acésta arte pe o cale nóua. Statuele de lemnu, espuse la o curenda stricare, au fostu inlocuite cu statuele de ~~hugurata. Pasin...~~ proprie d'isa, este creata. Intrebuintiarea himei grase, usiorandu corectiunile, duce artea la o imitatiune mai esacta. Modelulu potea sê fia reprodustu prin midilóce matematice, precum impartírea diferitelor parti ale intregului pe cari le executau elevi din diverse metaluri si le inpreunau sub directiunea maistrului, care apoi puneá man'a pentru cea din urma óra la oper'a lui.

Cele d'antâiu statue de metalu au fostu executate cu plasmuire (*repoussé.*) — In urma s'a inventatu si fonta, derivandu asemenea din ceramica. Font'a (turnarea) se aplica pentru statuele de dimensiune ordinaria, ér procedulu plasmuirei pentru statuele colosale, precum Apolonu de la portulu Rodos, numitu colosulu de la Rodos, una din cele siepte minuni ale lumei.

(Va urmá.)

Gr. H. Grandea.

Bumbaculu.

Intre tóte plantele de insemnatate, a caror'a patria e India resariténa, mai de frunte e bumbaculu.

Fíindu-câ remnulu vegetaleloru prin acésta planta, carea o numimu bumbacu, face unu ar-

articlu ponderos în sfer'a comercială de o parte, de alta parte, pentru că la prepararea vestimentelor, și mai cu seama cele ale sesului frumosu, e unu materialu mai latîtu, — cugetu a face unu servitiu în întielesu scientificu, scriindu pe cîtu me ierta modest'a-mi péna, despre cultur'a plantei bumbacului.

Bumbaculu e de două soiuri: ierbiu și arboriu. Se distingue prin aceea, că celu ierbiu e una planta dela 2. până la 4. urme de înaltă, era celu arboriu crește copaciu. Flórea bumbacului e galbenă în forma de clopotiei. Din flórea acésta se nasce o capsula séu pastaie de marimea unei nuce de mare. Acésta capsula, candu se cóce, pocnesce, și în internulu ei se afla atátu bumbaculu bitiosu, catu și sementi'a.

Bumbaculu ierbiu, prin sementia s'a streplantatu din India resariténa și în ceste lalte pârți a lumii, mai alesu se produce în America séu India apuséna în mare cantitate, apoi în Levante, Sicilia, Malta etc.

Bumbaculu celu ierbiu peste totu e mai finu de cîtu celu arboriu. Si éراسi bumbaculu de India resariténa — patri'a sa primitiva — e mai finu de cîtu celu de America și alte pârți a le lumii. Cu distingere în finetie, celu de Arabia și Persia, întrece ori-ce bumbacu produsu în alte pârți.

Se cultivéza prin semenatura de rendu. La tempulu cócerei se culegu capsulele séu pastaiele, se despóie și se scóte bumbaculu crudu afara, se curatia, peria și în urma se tórce.

Torsur'a — firesce decurge acum totu prin masînele inventate — se face în multe feliiuri, dupa recerinti'a feliuriteloru materii și panuri, mai fina séu mai grósa, de úrdiela séu batéla; apoi éra și prin masînele de tiesutu, se pregatescu dela cele mai fine până la cele mai gróse materii de bumbacu.

Cele mai cunoscute materii de bumbacu sunt: cartonulu, muselinulu, parchetulu, nanchinulu, calico, çanafasulu, mansiestrulu și altele.

Trebue sê amintescu, cumca Europa de-si mai misera de productiunea bumbacului, pe carele lu-trage mai cu seama de peste oceanu din America în starea sa cruda, dar' întru prepararea materiiloru și panureloru prin inventiunea masîneloru tiesetóre, a ajunsu la o perfectiune, cu carea întrece pe ori-care parte a lumii, și carea nu mai lasà alta dupa síne de doritu.

Se scie adeca, cum-câ până catra finea seculului trecut, nu éra cunoscute alte feliiuri aparate de tiesutu — séu resbóie, pecum le numesce poporulu romanu — de cîtu aparatele simple a le tiesetoriloru manufactori — tocaci-

loru, — la care și manile și pitiórele omenesce se poftescu, ca sê se misce și sê duca în capetu tiesutulu.*)

Secululu presinte înse a suprinsu lumea, cu o perfectiune în tiesetória de amiratu. Jacquard francesulu, a recursu la an. 1801, la ajutoriulu și puterea vaporelui. Elu a inventatu masîn'a de tiesutu cu vapore. Deci manile și pitiórele omenesce le-a înlocuitu vaporele.

Bonelli italianulu, a dus'o și mai departe. Elu nu s'a multiamitu cu vapore. Modelulu lui Jacquardu, avendu-lu de cinosura, a inventatu nu de multu masîna tiesetóre electro-magnetistica. Acésta masîna se pune în miscare prin puterea mágnetismului și a electricismului, cu care aparatulu vine în atingere și prin formulele și modelele sale de metalu tiese cu o promptitudine esactă și avantaju grandiosu pandiele și materiile cele mai alese, atátu florilate, cîtu și fâra flori. — Profesorulu Faraday în Londonu, înainte unei adunâri de barbati de statu și de industria a esaminatu acestu aparat, ca fenomenu în artea tiesutului, și l'a aflatu perfectu, și l'a laudatu. Prin urmare Anglia fu cea dintâiu, carea nu voiesce sê remana îndereptu, în ce privesce industri'a și bunastarea materiala a patriei, nici pe unu momentu.

În legatura cu aceste, cugetu a fi la loculul seu a vorbi ceva și despre coloritura séu tinturária.

Tinturarii la tinturária se folosescu mai cu seama din remnulu animaleloru și vegetaleloru. Remnulu mineralu servesce mai cu seama spre întarirea și radicarea colórei. Asié se scé câ cosienilele (insecte) dau colórea cea mai frumósa carmazia. Sapia — verme intestinariu — dá colórea cea négra numita sepia, etc. Cea mai frumósa colóre vineta se capeta din plant'a indigo. Cea mai frumósa colóre rosia din plant'a crapu séu iérba rosia, etc.

Peste totu la tinturária sunt cunoscute aceste colori de capetenia și principale séu originale: négra, brună, rosia, galbenă și vineta. Din mistur'a chimica a acestoru cinci colori originali, se producu tóte celelalte colori, ce esistu în viéti'a practica.

Între tóte materiile, bumbaculu primesce mai anevoie colórea, de unde ca sê fia colórea mai tîitóre pe bumbacu, se folosescu tinturarii cu potasia topita. Dupa multa încercare s'a

*) La poporulu romanu, în tóta cas'a nu lipsesce și mai simplulu aparat, resboiulu; carele e înse asié de încomodu, și atáta tempu poftesce, cîtu tierénc'a siede câte 4—6 septemâni la 20—30 coti de pandia.

descoperitu secretulu coloritureri turcesci. Colórea verde iase între tóte mai iute. A o face durabila pana acuma nu s'a potutu aflá.

Tinturarii la colorarea materiiloru se folosescu de tescuri séu tipare. Formele de lemnú séu de arama se ungu cu colorile recerute si asié se punu pe panura apoi se tescuescu. Ca colorile pe cartonú se fía mai durabile, se trage cartonulu prin o muratóre de crapu, apoi se stórce si se inalbesce, si in urma se splanédia.

G. Traila.

Omoru pre marea rosia.

(Cu ilustratiune.)

Marea rosia, carea in latíme are mai multu de 30 mile éra in lungime mai multu de 300 mile, si carea mai pre totu loculu e de o afundíme neinsemnata, desparte Asia de Africa. In privinti'a comerciului nu numai in tempurile vechi ci si in periodulu mai nou si-a eluptatu o insemnata mare. Anglii sunt aceia, cari au patrunsu si pana in locurile aceste si cuprindeudu cetatea Aden, care între Asia si Africa e totu aceea, ce e Gibraltarulu între Europa si Africa, au apucatu a duce si aice unu rolú distinsu.

Numerulu locuitoriloru din Aden, candu fu cuprinsa in 1838 erá numai 600; acuma s'a radica tu la 50,000.

In an. 1835 Iosifu Lambert, unulu dintre colonistii de pre insul'a s. Moritiu, si-a propusu a infintiá o linia de navigare catra Francia, pre carea sê póta omulu ajunge in 25 díle in Francia, la ce pana atunce se recerea 4 luni; afara de asta si-a determinatu a mai infintiá in mai multe pârti comunicatiuni comerciale. Spre acestu scopu a cerutu svatu de la fratele seu Henrik, agintele consulului; care numai decátu in persóna visità cetátile cele mai de frunte litorale, prin cari erá sê se infintieze liniile de comunicatiune. In urma plecà catra casa pre o barca arabica numita Nachter condusa de Abdul Ahy. Inse numai decátu disparù fara de urme.

In urm'a acesteia se latí scirea, câ mariarii au omoritu crestini de pre nai'a lorú. Acésta scire capetà o colóre mai adeverala, candu aflara urme de sange pre barc'a aruncata pre malu. Matrozii, cari dísera, câ acestu sange e stropitura din puii omoriti, fura arestati; dar nu poteau scóte nici o marturisire din ei.

Abubeker Ibrahim prinse a amblá in tréb'a asta: incunoscintiá pre consululu francesu dela s. Moritiu, acesta dede de scire imperatului, éra imperatulu incredintiá acestu lucru importantu comandantelu statiunei de pre marea nordica a Africeí, carele se si apucà cu zelu mare a deslucí acestu evenimentu. Nisuintiele sale avura acelu efeptu, câ Abdul Ahy, promitiendu-i-se libertate deplina, de le va spune tóte, marturisí cele intemperate din firu in peru in jun. 1861. pre fregat'a „La Somme.“

Caus'a acestui omoru se póte vedé din urmatórele:

Ahmed pasi'a din Hodeida, contrariu franciloru, a incunoscintiatu darea in chirí a vamiloru.

Sharmarket a promisú pentru ele 1000 de piastri, dar rivalulu seu Abubeker Ibrahim amicu lu Henrik Lambert promitiendu mai multu cu 500 de piastri, remasera in partea lui.

Dupa acésta Abubeker fu insarcinatu de agintele consulului a aduná franturile unei fregate francesci, franta langa Zeyla. Elu a si afiatu nescé table de arama. Sharmarket acusà pasi'a pre Abubeker, dicandu, câ acele table de arama se-a furatu de la densulu. Acusatulu se aruncà in temnitia, de unde ~~era eliberatu~~ re-a aloru 5000 de piastri fu eliberatu. Henrik Lambert incunoscintiá pre comandante despre acésta fapta nedrépta, care de locu silí pre pasi'a si pre Sharmarket ca se dee inapoi banii luati de la Abubeker. Atunci Abubeker in semnu de recunoscintia marturisí, câ e aplecatu a lasá in poterea Franciei portulu de la Tadjoura.

In urmarea caror'a Sharmarket si pasi'a determinara a omorí pre Lambert, candu se va reintórce, ce se si intemplà prin Abdul Ahy, care erá amenintiatu de pedéps'a mortii, in casu, déca nu va omorí pre Lambert. La judecata Abdul s'a esprimatu astfelu: Pasi'a, domnulu si mandatoriulu meu e de vina, eu i-am implinitu numai mandatulu, altecum m'ar fi ucisu pre mine.

Abdul Ahy si-capetà libertate, amesuratu promisiunei facute, éra ceialalti fura pusi pre naie, spre a-i dá in manile sultanului, dar numai cativa ajunsera in Constantinopolu, ceialalti morira pre cale.

Pasi'a Ahmed, carele a fostu fara indoéla corifeulu omorului, remase nepedepsitu.

RUG'A UNSEI JUNE.

Se strecura 'n tacere
Mahnitul riurelu :
Batu spume de suspine
Doiosu-mi sufletielu ;

Si ventulu cu recela
Incepe sborul seu :
Fortun'a suferintiei
Ataca pieptulu meu.

Er ochii-mi cauta 'n lume,
Aprinsi de-unu tainicu doru,
In daru ! nu-e mangaere, —
Si era-si se doboru.

Me uitu si prin natura . . .
Ce gele pre-alu ei sinu !
Se pare ca ea plange
Poterniculu meu chinu.

Aruncu o cautatura
Spre dealulu celu cernitu,
Nu-e semnu nici de-o sperare !
Ah, tote-au vesteditu ! . . .

Si-atunci ea spariata
Me dau la plansu amaru,
O, nu ! eu nu voi plange,
Ca 'n ochii mei aparu :

Lumine de sperantie
Din ceriulu induratu.
O, domne, fia-ti mila
De pieptulu meu certatu.

Mai ada inc'odata
Pre-acela, ce dorescu,
Ca-ci far'a sale bracie
Vieta o urescu ;

Mai ada-acea fiintia
Ce-atatu de dragu o am,
Reversa pre-a mea rana
Vindecatoriu balsamu :

Precum reversi pre-o flore,
Ce pare-a vestedf
Stropi caldi de ploisiora,
Spre a o reveni.

María.

CONVERSARE CU CETITORELE.

Sê mergemu la dieta. — Unu deputatu romanu din Ardealu. — Pe drumu. — Africa si Siberia. — Cine n'a aplaudatu. — Pacalitura. — Conducte de factii. — Balulu tenerimei romane. — Reginele. — Sub pauza — Fine.

Sê intrâmu odata si noi in dieta ! Noi potemu sê facemu acêsta usioru, ca-ci prin intrarea nôstra nu periclitâmu neci o autonomía ; nu periclitâmu nimica, decâtu numai ne espunemu la o strimtorare neplacuta, ca-ci adi voru fi multi. E luni demaneti'a. Va fi o siedintia de insemnatate mare. Se va ceti rescriptulu regescu prin care se denumesce ministeriulu ungurescu, si adi va sê vorbésca — unu deputatu romanu din Ardealu.

Apoi déca e asié, sê mergemu ! Ce ne pasa, ca vestmintele nôstre voru fi de totu turtite ? Ce ne mai ingrigimu de rumperea cóstelorú nôstre ? ! Adi va vorbi unu deputatu romanu din Ardealu, haidâmu sê mergemu si sê-lu ascultâmu !

Ore in ce limba va vorbi ? — ne intrebamu cu unu amicu mergandu la siedinti'a asta momentosa.

— D'apoi eu asié cugetu, ca romanesce ; unu deputatu romanu din Ardealu are dreptulu sê vorbésca in limb'a sa.

Si amendoi eramu siguri, ca deputatulu nostru din Ardealu va vorbi romanesce. Asceptamu numai cu nerabdare, cum o sê primésca diet'a pe celu d'antâiu oratoru romanu.

Cu multu necasu si din graci'a unui constabler ni capetaramu unu locu bunu. Amendoi stateamu chiar pe pragulu usiei de la galeri'a deputatiloru. Trasur'a de aeru strabatea pana la crerii nostri. O parte a trupului nostru era sub clim'a Africeii, ér cealalta sub 'a Siberiei, — ca-ci din laintru incaldiau cumplitu, ér din afara era frigu. De vediutu nu era poména, ca-ci nu vedeannu altu ce-va decâtu numai plafondulu. Dar ce ni pasá noua de asta ! Noi n'amú mersu acolo ca sê vedemu, ci sê ascultâmu pe deputatulu romanu din Ardealu, carele in diet'a Ungariei antâia-óra va sê vorbésca romanesce !

Si ne uitamu cu ore-si-care fala la vecinii nostri. Oh ! noi sciamu mai multu decâtu densii ! Noi la dejunu aflaramu unu secretu, despre care ei n'aveau sciintia. Si secretulu nostru era acela, ca astadi va sê vorbésca unu deputatu romanu din Ardealu.

In fine clopotielulu presiedintelui suna, si peste câte-va minute siedinti'a se deschise. Anim'a 'n noi palpita mai ferbinte, ca-ci inca câte-va minute si o sê audimu resunandu dulcea nôstra limba natiunala.

Dupa finirea referadeloru presidiale pasi in casa tramisulu casei boieriloru, bar. L. Majthényi. Unu prototipu acesta alu dualismului, imbracatu in atila magiara si in pantaloni nemtiesci. Densulu predede presiedintelui rescriptulu regescu, care se ceti delocu. Prin

acesta se restituie constituiunea Ungariei si se aplacideza ministeriulu respundietoriu magiaru, denumindu-se ministru presiedinte contele Juliu Andrassy.

Vivatele si aplausele nu mai voira a incetá. A-tunce asiú fi doritu sê fiu si eu in sírulu celu d'antâiu, ca sê vedu câ óre *toti* deputatii aplauda numirea ministeriului magiaru? Intr'aceste inse unu domnu cu mustetie sucite, care mi-statea dinainte, se întórse inderetru catra unu cunoscutu alu seu si i dîsc: Numai deputatii olahi si rati nu aplauda.

Eu si amiculu meu abié resuflamu, câ-ci cugetaramu, câ deputatulu romanu din Ardealu acuma va vorbi.

De odata se audí: Halljuk, halljuk! (S'audímu!) din tóte partile. Bravo! Acuma va incepe omulu nostru. Sê traisca!

Si se facú linisce. Si incepu sê vorbésca — ministru presiedinte, apoi Tisza si Deák. Deputatulu nostru din Ardealu totu nu se mai scolá. Ce vre omulu acesta? In fine neci nu va vorbi. Asié se si intemplá. Siedinti'a se inchise, dar noi nu fúramu norocosi a-lu audí. Hainele nóstre erau uritíte de pariete, — cóstele ni gemeau de durere, — in capu aveamu migraine — si totusi n'amu audítu vorbindu pe deputatulu romanu din Ardealu! Esíramu cantandu:

Pré tirana esti o sórte,

Nendurata 'n fapte fórte!

E bine, déca remaseramu pe josu cu acceptarea nóstra, nu poteamu sê facemu altfelu, decátu a cercá distractiune in balulu datu in sér'a aceea de tenerimea romana de la universitatea din Pesta.

Mai nainte inse de a merge la balu facuramu o preamblare pe stradele orasiului. In sér'a asta — precum se sciá inainte — tóta Pesta erá iluminata, si mai la fía-care casa erá espusu câte unu stindardu magiaru, cari si acuma stau totu acolo. Asié dîcandu tóta poporatiunea capitalei erá la preamblare, incátu pe unele strade nu erá cu potintia a strabate. Iluminatiunea fú destulu de frumósa, numai ici colo se vedea câte o ferésta intunecósa. Védiurámu mai multe transparente cu inscriptiunea: „Magyar ministerium.“

Intr'aceste porni unu conductu de factii si salutá mai antâiu pe Deák, apoi pe contele Andrassy, — carii ambii tienura vorbire catra poporu. Si cu aste solenitatea se fini

Pe la diece óre pasíramu in sal'a de balu. La intrare unu june imbracatu in vestminte natiunale primíá pe óspeti, — mai incolo stateau alti teneri carii cu o curtoasitate delicata conduceau damele in sala. Publiculu nu erá atátu de numerosu ca-si in anulu trecut, câ-ci pe multi i retienú iluminatiunea, dar totusi se compuse o frumósíca cununa de óspeti.

Candu intraramu chiar se jocá Roman'a, damele câte erau de fatia, tóte luara parte. Erá o placere a te uitá la junimea saltatóre. Mai multu inse ne supriusera

frumósele domnisióre neromane, cari avura fragedimea de a invetiá acestu jocu romanescu si a ne incantá cu densulu impreuna cu dómnele si domnisiórele romane. „Roman'a“ se jocá de trei ori, totdeauna frumosu, cu gustu si cu elegantia.

Apoi urmara alte jocuri tremblante, polca-mazurca, csárdás, quadrile arangiate de dd. Horsia, Perianu si Bogdanu.

Inainte de dóue-spre-diece óre me apropiai de câti-va ténéri, carii stetera vorbindu la olalta.

— Despre ce ve consvatuiti, fratiloru? — i intrebai.

— Noi — response unulu — suntemu jurálu, care alege reginele balului.

— Si ales'ati.

— Da.

— Care-su cele alese?

— Domnisiórele Elena si Irma Ioanovicu! — respunsera ei unanimu.

Si totu odata unu membru alu jurálu mi-predede urmatórea lista a dameloru cari asídere emulara una cu alta in frumsetia, placeri si conversare incantatóre: dómnele Koperli, Kürz, Stupa si domnisiórele Elena Helvey, Matilda Heinrich, Vilma Miskey, Elisabeta Balogh, Alesandrina Stupa.

Mam'a balului fu domn'a Ioanovicu, carea impreuna cu dómn'a Stupa totdeauna se nisú a implini rogarea tenerimei romane de aice, astfelu si cu ócasiunea arangiárii acestui balu ambele dómne si-mai inmultíra meritele si castigara unu titlu nou la stím'a tenerimei intregi.

Sub pausa ne asiediaramu la mesele incarcate, unde band'a musicala ne delectá cu piese natiunale. Intr'aceste inse se scolá unu june sêrbu si cu unu paharu de bere in mana incepu sê ni vorbesca unguresce despre ministeriulu ungurescu. Abié vorbi câte-va cuvinte si deputatulu Mileticiu lu-intreupse. Din asta apoi se escá unu viforasu care abié si abié se potú potolí.

Mai apoi éراسi se incepura jocurile, dintre cari amintimu mai alesu cotilionulu arangiatu cu multa istetíme de dlu Munteanu. Figurele cele frumóse suprinsera pe toti.

In fine balulu se gatá demanéti'a la siepte óre. Lamele se stinsera. Sal'a se golí si nu remase decátu numai ici colo perduu câte unu ordu de cotilionu, câte o bucata din sucnele de illusion, ca totu atâte suspinuri ale unui visu fericitu, — si toti rentornaramu a casa spre a ne leganá mai departe in bratiile acelei visári.

Inchiámu aceste orduri multiamindu tenerimei si deosebi comitetului arangiatoriu, câ ni procurá éراسi o nópte placuta.

Gasifu Vulcanu.

Ce e nou ?

* * * (*Diet' a Ungariei*) in sedinti'a de luni dupa cetera rescriptului regescu alese o comisiune carea la Majestate va se multiamésca pentru acestu rescriptu. Dintre deputatii romani in acea comisiune se alesera Gozsdu si Iváskovits.

* * * (*Telegramulu celu d'antâtu.*) Ministrulu presiedinte cont. Juliu Andrásy primí celu d'antâtu telegramu saluatoriu de la ministrulu presiedinte alu României Jonu Ghica.

* * * (*Proieptulu de lege*) in caus'a natiunalitâtiloru, precum audíramu urmatorii deputati romani nu-lu subscrisera : Gozsdu, Fáur, Véghseő, Iváskovits, Joánovits, Mihali si Vladu. Deputatii serbi — precum ni se spuse — lu-subscrisera toti.

* * * (*De la Blasiu.*) Dómnele romane din Blasiu arangiaru in ajunulu serbatórei trei santi unu balu, care — de si tempulu erá cam ploiosu — reesí bine, si tienú pana 'n diua. Atuncea dupa ce toti óspetii ascultara sant'a liturgia in beseric'a cea mare, intraru in clas'a a IV. unde se tienu tóte esamenele si aduná-rile studintiloru de acolo. Dupa ce teologii impreuna cu gimnasistii sub conducerea dlui Regnescu intonaru o cantare, se incepura oratiunile. Studintele de cl. VIII. Aug. Nicola rostí oratiune latina, stud. de cl. VIII. Alesandru Grama vorbí grecesce, stud. de cl. VIII. Ioane Popu romanesce, stud. de cl. VII. Ciriacu Groze germanesce, si in urma stud. de cl. VIII. Ludovicu Ciato magiariesce. Dupa finirea acestora band'a studintiloru impreuna cu corulu vocalu esecutá mai multe piese si óspetii se departaru multiamiti.

* * * (*O scire placuta.*) Din Sabíu ni se scriu urmátórele orduri : Actulu ce s'a complinitu adi in 12 fauru lei noi va interesá pe toti romanii. *Domnisiór'a* Elisa Circa nu mai esiste, cá-ci de adi inainte va fi — *dómna*. Fericitulú june carele cuceri anim'a stimatei nóstre artiste e dlu Petru Piposiu, asesoru la tabl'a regésca a Ardealului. Tener'a parechia dupa cununia caletori a casa. Ceriulu sê impresóre tóte dárurile sale a supra acestei insofiri!

* * * (*Pentru cei suferitori in Romani'a.*) Dómna'a Aspasi'a B. G. Popovicu a primitu din Oradea-Mare insciintiarea de la dn'a Maria Suciú, cá acolo nu mai putiune de 23 de dómne romane se gata a respunde la provocarea dsale pentru ajutorarea celoru lipsiti in Romani'a. De la dsíor'a Mari'a Romanu din Aradu a si primitu trei obiecte, ce se voru aretá mai tardíu, candu sperámu a publicá multe si curendu. La aceste orduri ce le scótemu din „Alb.“ din partea nóstra mai avemu sê adaugemu cu multa parere de reu, cá foile de la Bucuresci n'au luatú neci notitia despre nobil'a provocare a pré stimatei dómne Aspasia B. G. Popovicu.

* * * (*Domnitoriulu Romaniei*) in trecerea sa cátra Iasi a daruitu pentru seraci la Mizilu 400 galbeni, la Tecuciú 1000 galbeni, Ramnicu 1000 galbeni, la Iasi 1000 galbeni.

* * * (*Denumiri.*) Ilustr. Sa dlu Eudossiu de Hurmuzachi e numitu capitanu tieriei in Bucovina si pentru urmátórea sessiune dietala. — D. Ladis. Ciupe de Dragavilma, concipistu act. de curte, mai 'nainte de desfiintiarea cancelariei Trne fu numitu secretariu actualu.

* * * (*Advocati romani.*) In dílele aceste se inmultí nrulu advocatiloru romani cu dnii Dionisiu Cadariu,

din Timisióra, Alesandru Ferentiu din Satumare si Ioane Cziple din Maramuresiu, din cari cei doi din urma depusera censur'a si din cambiu. Asemene censurara din cambiu si dnii Emanuilu Misiciu, Florianu Varga (ambii din Aradu) si Dionisiu Borbol'a din Biharea. Le urámu la toti celu mai bunu succesu pre noulu campu de actívitate.

* * * (*Hymen.*) Sambeta in 16 fauru dlu deputatu dietalu Petru Mihali a pasítu la casatoria cu domnisiór'a Luisa Simon, fiic'a dlui advocatu Florentu Simon din Pesta.

* * * (*Din Blasiu ni se scrie :*) Tenerimea studiósá de aice inca mai demultu incepú a-si inmultí bibliotec'a si inca inainte de asta cu patru ani asternú la guvernú spre intarire statutele unei societáti de leptura. Societatea inse lucra si pana atuncea. Presiedintele e Rdis. D. Timoteu Cipariu, pe care inse lu-suplinesce dlu prof. Ales. M. Micu, vice-presiedinte stud. de cl. VIII. Ludovicu Ciato, notariu stud. de cl. VIII. Jacobu Ratiu, bibliotecariu stud. de cl. VIII. Juliu Vladutiú, vice-bibliotecariu stud. de cl. VIII. Ioanu Handrea, cassariu stud. de cl. VII. Nicolau F. Negrutiu. Totu odata se aude, cá cu finea lui fauru se va representá si o piesa teatrala : „Draculu séu órb'a din Parisu.“ Venitulú curatu se va intrebuintá pentru inmultírea bibliotecei, care si pan'acuma constá din 500 de tomuri.

Literatura si arte.

* * * (*Concertu mare.*) Reményi inainte de a parasi Bucurescii dede unu concertu in folosulu celoru patimitori de fómete. Eca program'a : 1. Mare duo, pentru dóua violine compusu de Allard, esecutatu de dd. Reményi si elevulu seu Ferdinand Plotény, acompaniati de dómna'a Zoe Sturdza. 2. Sonata, („D-dur“) pentru dóua plane, compusa de W. A. Mozart esecutata de dómna'a princesa Ales. Ioane Ghica si dómna Maria Cretiulescu. 3. Otello-Fantasia, pentru violina compusa de H. W. Ernst, esecutata de Eduard Reményi. 4. Barbu-Lautaru, chansoneta comica compusa de d. V. Alesandri, esecutata de d. Mateiu Millo. 5. Meditatiune, pentru piano, violina si orga, compusu de Gounod, esecutata de dómna'a Zoe Sturdza, d. Ed. Reményi si d. Ferd. Plotény. 6. Mare Sonata, pentru piano si violina, compusa de L. Beethoven, esecutata de dómna'a princesa Ales. Ion Ghica, si d. Ed. Reményi. 7. Chira Nastasia chansoneta comica de d. V. Alesandri esecutata de domnu M. Millo. 8. Invitatiune la valsu, compusa de Ch. Maria Weber, aranjata pentru dóue plane si violina, esecutata de d-na Maria Cretiulescu, d. Ed. Wachman si d. Ed. Reményi. 9. Fantasiu Romane, compuse si esecutate de d. Ed. Reményi.

Din strainetate.

+ (*Archiducele Stefanu*) fostulu palatinu alu Ungariei in 1848 repausá in 19 fauru in Montene.

+ (*Dintre obiectele espusetiunei din Parisu*) nu va fi fara de interesu a aminti câte-va. Va fi espusa o manufactura pompósá a veduvei lui Ludovicu Filipu, care nu e alta decâtu o tiesetura fórte frumósá, in care-su infirate paseri si animale. Acestu lucru pretíosu a remasu in palatiu cu ocasiunea scapárii lui Filipu din Tuillerii. Dintre remasítiele lui Rachel asísderea va fi espusu unu tapetu gatitu dupa desemnulu renumitéi

artiste Delacrois. De la dsiór'a Georges, mórta de curendu inca voru fi espuse nesce manufacture gatite cu multa pasiune si istetíme. Se dice, cumca imperatoá'a — carea brodeáa frumosú; — sub nume falsu, inca ar fi avatu intentiune a concurge la espusetiune cu ceva lucruri, inse acum s'a lasatu de acelu scopu.

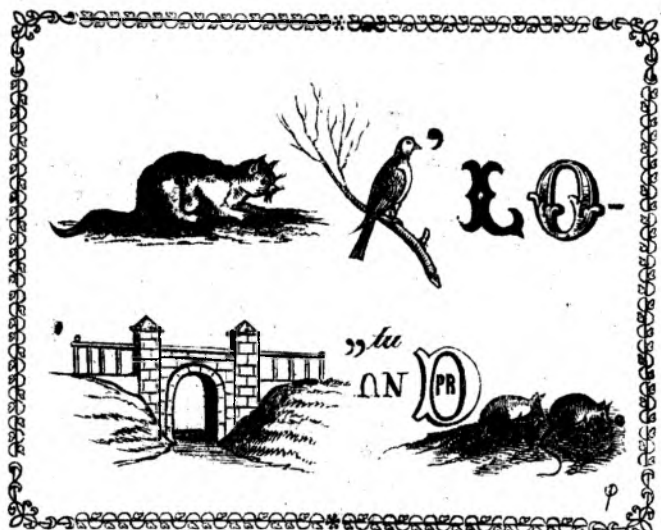
+ (*Dominec'a fripturiloru*) De curendu, intr'o nópte, lângá Odense remase inapoi de carulu celu de focu unu vagonu, incarcatu de gâsce, fara sê-lu fia observatu cineva. Demaneti'a in ceea di vediendu satenii vagonulu, singuru, fara paditori, scóseá gâscele din elu si le dusera a casa. Cam 200 de gâsce au fostu de tóte. Supravighiatoriulu trasurei de nópte facú investigatiune si provocá pre jude, ca sê-i spuna, cariisu delicventii. Judele nu-i potú spune nimicu; dar a facutu, ce a potutu pentru de a gasi gâscele. Venindu inse ele dominec'a pre manele sateniloru mai tóte fura omorite si fripte. Supravighiatoriulu n'avú alta ce face, decátu condusu de unu omu, sê amble din casa 'n casa, si unde va aflá pene si aripi própsete, sê insemne cas'a. Acésta se si intemplá si din semnele cele multe, ce le gasi se adeveri, cá satenii mancara in dominec'a aceea vr'o suta si cinci-dieci de fripturi de gâsca. Supravighiatoriulu pretinde dela facare omu caditu in presupunere unu florinu, dar satenii cêrca spriginire in aintea legii. Intr'adeveru sióda intemplanre, déca e adeverata.

+ (*Victoria,*) regin'a Angliei si-a pusu sub tipariu unu opu, carele va fi ilustratu cu chipuri. Chipurile inca totu regin'a le-a taiatu in lemnu.

+ (*Mai multe limbi in dieta.*) La deschiderea die-tei marelui principatu Finlandia s'au vorbitu in mai multe limbi. Guvernatorulu ceti in limb'a rusésca cuventulu de deschidere, apoi senatorulu Peterson l'a interpretatu de dóua ori in limb'a svedica si finna. Dupa aceste marsialulu tierei in numele nobilimei, mitropolitulu in a preotímei respunsera in limb'a francesca, oratorulu civililoru vorbi éراس in limb'a svedica éra a tiereniloru in cea finna.

+ (*In contra portarii de peruri straine*) s'au ivitu pana acuma diferite motive; s'a numitu mod'a asta de urita, de nedémna s. a. (dupa-ce friserii fórté adesu si castiga perurile de pre capetele celoru morti), inse precum tóte modele asié si acést'a si bate jocu de motivele aduse in contra ei. Póte cá ceva motivu mai nou va avé influintia mai mare. Anume, se dice, cá unu naturalistu germanu in Petersburg cu numele, Lindemann, ar fi descoperitu ceva vermuletiiu periculosu pentru genulu omenescu, care s'ar sustiené in perulu celu necuratu, unde traesce, si asemine altoru creature de acestu soiú se inmultiesce cumplitu si din peru se estinde si in alte laturi; mai departe dupa ce prin indatinat'a curatíre a perului ómeniloru celoru morti vermuletii nu peru, ajungu in organulu resuffarii, ajungu in sange, in urmarea caror'a pricinuescu morburile cele mai periculóse. Vomú vedé, ce voru dice, la asta invetiati; in casu, cand acést'a descoperire va avé numai unu picutiú de adeveru, atunci de bunaséma o vomú ajunge, cá damele voru incetá de a mai portá peruri straine, bucle si plete false.

R E B U S .

Deslegarea gâciturei de semne din nr. 5 :

Adi romanulu cu dorere
Plange tempulu fericitu,
Câ-ci strainulu cu potere
De-ori ce bine l'a lipsitu

Zamfirescu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luisa Traila, Maria Nicolacviciu, Elena Popu, Maria Ardeleanu

Deslegarea gâciturei numérice din nr. 4. amú mai primit'o de la d-ele Anastasiu Moldovanu, Ana Getie.

POST'A REDACTIUNEI.

Femeile din Filadelfia s'a insíratu între articolii ce se voru publicá.

Versurile : Catra flórea mea, — In esamenu, — Ceriu-i plinu de stele, — nu se potú publicá.

Catra invetiatori. Tramite versurelulu acesta la atare organu pedagogicu, acolo va fi mai multu la loculu seu.

Oradea-mare. D-nei L. M. Una gâcitura ca asta esítu nu demultu in Gur'a Satului.

Viena. Dni N. O. Cu nr. 3. dorere nu mai potemu sierbí.

Prenumeratiune estraordinaria.

De óra-ce nu mai potemu sierbí cu esemplare complete, deschidemú prenumeratiune estraordinaria:

de la nr. 5 pana 'n finea lui iuniú cu 3 ft.

Cei ce voru mai alaturá 60 de cr. voru capotá gratis león'a Rentomarea lui Davidu.

Proprietariu, redactoru, respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin Alexandru Kocsi (in tipografi'a lui Erkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.